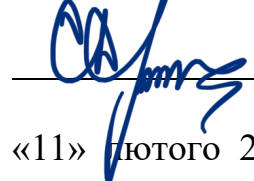

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор ХДУ

 Сергій ОМЕЛЬЧУК

«11» лютого 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
З АСПРАНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ**

Освітня програма Історія та археологія
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
Факультет психології, історії та соціології
Кафедра історії, археології та методики викладання
Курс II

Івано-Франківськ 2024/2025 н. р.

Програму розроблено:

1. **Черемісін Олександр Вікторович**, професор кафедри історії, археології та методики викладання, доктор історичних наук, професор

Програму розроблено на основі освітньо-професійної програми Історія та археологія другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої наказом ректора ХДУ № 270-Д від 29 червня 2023 р.

Деканеса факультету

Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджено на засіданні кафедри історії, археології та методики викладання

Протокол № 16 від 06 червня 2024 р.

Завідувачка кафедри

Наталя КУЗОВОВА

Схвалено науково-методичною радою факультету психології, історії та соціології

Протокол № 10 від 18 червня 2024 р.

Голова ради

Наталя ТАВРОВЕЦЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ВСТУП

(загальна інформація про практику, коротка анотація, термін практик)

Структура практичної підготовки

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів ECTS	Форма контролю	Опис, мета
ОК 6	Аспірантська практика	3	диф. залік	Формування вмінь організовувати освітній процес і викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення та здійснення наукового дослідження в галузі історії, зокрема, регіональної історії України

Графік практичної підготовки

Курс	Семестр	Вид практики	Тривалість	База практик	Відповідальний підрозділ
2	4	Аспірантська	2 тижні	заклади вищої освіти	кафедра історії, археології та методики викладання

1. Мета, основні завдання та формат (очний, дистанційний, змішаний, екскурсія, виїзна) практики

Мета практики: Формування вмінь організовувати освітній процес і викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення та здійснення наукового дослідження в галузі історії, зокрема, регіональної історії України.

Основні завдання практики:

- отримання практичного досвіду оперувати передовими концептуальними та методологічними знаннями з історії, історіографії, археології та на межі предметних галузей, дослідницькими навичками і методами, достатніх для проведення самостійних наукових досліджень та здійснення професійної (викладацької) діяльності;
- отримання практичного досвіду презентувати та обговорювати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземними мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях, ефективно взаємодіяти з науковою спільнотою, в тому числі міжнародною, з дотриманням норм академічної доброчесності;
- отримання практичного досвіду організовувати освітній процес і викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.

Формат проведення практики: дистанційний

2. Програмні результати навчання та компетентності

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	ЗК	ФК (СК)	ПРН
ОК 6	Аспірантська практика	ЗК1-5	ФК1-9	ПРН 01. Має та вільно оперує передовими концептуальними та методологічними знаннями з історії, історіографії, археології та на межі предметних галузей, дослідницькими навичками і методами, достатніх для проведення самостійних наукових досліджень та здійснення професійної (викладацької) діяльності. ПРН 02. Вміє планувати та формувати методику проведення власного наукового дослідження для отримання якісно нових знань, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження. ПРН 03. Знає традиційні та актуальні історичні та історіографічні факти, концепції, школи, фундаментальні праці, глибоко розуміє теоретичні та практичні проблеми історичної науки, здійснює авторитетний огляд,

				критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів. ПРН 04. Знає та професійно застосовує навички пошуку та аналізу архівних джерел для здійснення власного наукового дослідження, спираючись на базові принципи архівознавства. ПРН 05. Вільно презентує та обговорює результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземними мовами, кваліфіковано відображає результати досліджень у наукових публікаціях, ефективно взаємодіє з науковою спільнотою, в тому числі міжнародною, з дотриманням норм академічної доброчесності. ПРН 06. Вміє визначати та інтерпретувати традиційні та новітні джерела, з інтелектуальної історії, як носіїв відомостей про процес творчості, продукування ідей, теорій, створення наукових праць, творів літератури, мистецтва, архітектури, формування суспільно-політичної і релігійної думки. ПРН 07. Співвідносить міфологічне, релігійне та наукове в теоретикометодологічному інструментарії історичного пізнання. ПРН 08. Демонструє здатність до використання спеціальних історичних дисципліни як інструментарію для дослідження української історії. ПРН 09. Демонструє здатність організовувати освітній процес і викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення. ПРН. 10. Має навички застосовувати інформаційні технології для обробки, аналізу та представлення результатів досліджень. ПРН 11. Демонструє здатність до саморозвитку і самоорганізації евристичної та наукової роботи, критичної самоперевірки повноти та відповідності матеріалів дослідження встановленими законодавством України вимогам.
--	--	--	--	---

3. Програма (види, зміст і обсяг завдання (робіт), форма виконання) практики

Зміст і оцінювання практики

№	Назва робіт/завдань	Форма звітності (таблиці, графіки, фото-, відео, презентації тощо)	Кількість балів за виконання робіт/завдань (max)
1	2	3	4
1.	Ведення щоденного звіту про проходження практики	Щоденник практики	10
2.	Наукова практика: - підготовка статті/тез/доповіді для участі в конференції за темою дослідження; - збір матеріалів та проведення досліджень	Текст статті/тез/доповіді для участі в конференції за темою дослідження Звіт-самоаналіз результатів апробації дослідження	20
3.	Викладацька практика: - відвідування лекцій, семінарських занять викладачів; - планування, розробка та проведення лекційних та семінарських занять, розробка силабусу	Аналіз заняття викладача; Конспект лекції/семінару Розробка силабусу	30
4.	Загальне оформлення та ведення звіту про результати практики, презентація результатів практики, захист практики	Звіт про проходження практики	40
Загальна кількість балів			100

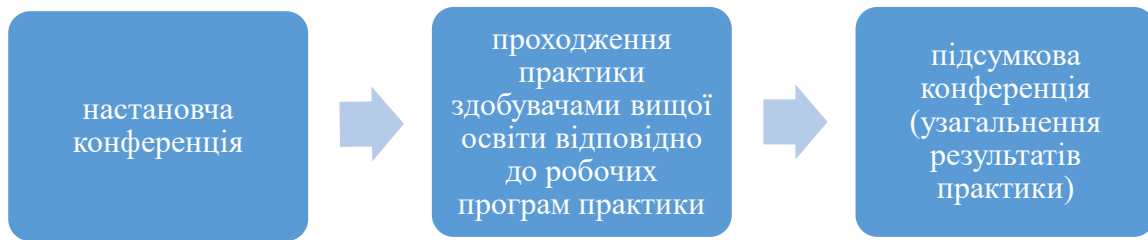
Примітки:

Загальна кількість балів:

-100 балів відповідно до Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті (наказ 07.09.2020 № 803-Д)

4. Організація проведення практики

Кожна практика включає три етапи.

На першому етапі практики проводиться настановна конференція, на якій:

- завідувач кафедри та керівники розкривають мету та основні завдання практики, знайомлять здобувачів з базами практики, порядком проходження практики, видами робіт, порядком оцінювання, оформлення звітної документації та процедурою контрольного заходу.

На початку практики здобувачі вищої освіти повинні отримати інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів.

Методи навчання

У процесі практичної підготовки використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: презентація, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація;
- практичні методи: розв'язання практичних та аналітичних завдань, метод проєктування, виконання індивідуальних завдань, тренінг тощо.

5. Методичні рекомендації

Досягнення поставленої мети і завдань асистентська практика передбачає апробацію дослідження, оволодіння здобувачами методиками викладання історичних дисциплін.

I етап: «Дослідницька практика»

Перелік основних видів наукової роботи:

- систематизація теоретичних знань для якісного виконання поставленої у темі дисертаційної роботи науково-практичного завдання;
- збір матеріалів та проведення досліджень;
- підготовка до друку наукової статті;
- підготовка виступу на науково-практичній конференції аспірантів, молодих вчених та студентів із презентацією.

II етап: «Викладацька практика»

Освітня, науково-методична, організаційна робота

- відвідування лекцій, семінарських занять викладачів;
- планування, розробка та проведення лекційних та семінарських занять, розробка силабусу.

Під час асистентської практики аспіранти повинні виконати роботу, яка складається з чотирьох модулів і передбачає наступні її види:

Перелік основних видів навчальної роботи:

- проведення лекційного, семінарського (або практичного) занять для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти з освітніх компонент;
- проведення консультацій з освітніх компонент;
- проведення індивідуальних занять зі студентами;
- оформлення 1 відгуку на заняття, що було проведене провідним викладачем кафедри.

Перелік основних видів методичної роботи

- ознайомлення з навчальними планами і силабусами освітніх компонент з фаху;
- підготовка навчально-методичних матеріалів до лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять і самостійної роботи

студентів (розробка планів проведення лекційного, семінарського та практичного або лабораторного занять);

- складання завдань для проведення поточного та підсумкового контролю за однією освітньою компонентою, тестових завдань для проведення поточного контролю;
- скласти пропозиції щодо використання курсів освітніх платформ Coursera, Udey, Prometheus, EdPro, PlusbyPhysiopedia у викладанні освітніх компонент усіх рівнів вищої освіти і визнання здобутих результатів навчання.

Перелік основних видів організаційної роботи:

- ознайомлення з планом організаційної роботи факультету, кафедри зі спеціальності;
- проведення виховної години за визначеною тематикою;
- ознайомлення з правилами оформлення виробничої документації.

II. Змістовний модуль: «Дослідницька практика»

Перелік основних видів наукової роботи:

- систематизація теоретичних знань для якісного виконання поставленої у темі дисертаційної роботи науково-практичного завдання;
- підготовка до друку наукової статті;
- підготовка виступу на науково-практичній конференції аспірантів, молодих вчених та студентів із презентацією.

6. Система та критерії оцінювання, формування підсумкової оцінки.

За результатами виконання завдань практики та успішного захисту на звітній конференції, здобувач отримує **підсумкову оцінку**.

Підсумкова оцінка аспірантської практики нараховується за накопичувальним принципом і є сумою таких компонентів:

Рекомендований розподіл балів за результатами проходження практики

Зміст завдання	Кількість балів
Поточний контроль	50
Наукова практика: - підготовка статті/тез/доповіді для участі в конференції за темою дослідження; - збір матеріалів та проведення досліджень	0-20
Викладацька практика: - відвідування лекцій, семінарських занять викладачів; - планування, розробка та проведення лекційних та семінарських занять, розробка силабусу	0-20
Вивчення позитивних практик та досвіду вчителів історії та класних керівників на базі практики: - Виконання індивідуального завдання	0-10
Підсумковий контроль	50
Ведення щоденника практики	0-10
Захист звіту	0-25
Відповіді на запитання	0-15

7. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Звітні документи акуратно оформлюються і подаються груповому керівнику на наступний робочий день після завершення практики. Звітна документація перевіряється, затверджується та оцінюється груповим керівником.

Звіт про практику формується із наступних документів:

1. Щоденник практики, в якому обов'язково вказано (його форма та вимоги щодо заповнення доводяться до практикантів на настановній конференції організатором практики):

- терміни початку і закінчення практики, інформація про виконання програми практики;
- перелік всіх видів робіт, що здійснювались за період практики;
- оцінки та підписи групового керівника.

Звіт про практику формується із наступних документів:

1. Щоденника практики.

2. Текст статті/тез/доповіді для участі в конференції за темою дослідження.
3. Звіту-самоаналізу результатів апробації дослідження.
4. Аналіз заняття викладача.
5. Конспект лекції/семінару.
6. Розробка силабусу.

8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Контроль за проходженням практики здійснюється у декількох напрямках:

- ведення здобувачем щоденника, де записуються усі види робіт під час проходження практики;
- оцінка видів робіт, передбачених програмою практики, керівниками практики;
- оцінювання здобувачів включає оцінки за кожне виконане завдання.

Критерії оцінювання практики

Підведення підсумків та узагальнення результатів навчальної практики відбувається на підсумковій конференції (на платформі ZOOM з автентифікацією здобувачів), за участі керівників від університету, представників деканату та членів комісії відповідно до Розпорядження ХДУ «Про затвердження складу комісій для проведення заліку».

Підсумкова оцінка за практику складається з суми балів, отриманих від:

- керівника від бази практики (50%);
- керівника від кафедри історії, археології та методики викладання (50%).

Підсумковий контроль здійснюється під час підсумкової конференції, на якій практикант звітує про виконання завдань практики комісії, призначеній деканом факультету.

Шкала оцінювання практики:

Сума балів /Localgrade	Оцінка ЄKTC		Оцінка за національною шкалою/Nationalgrade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні:

1. Закон України «Про вищу освіту»
2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (наказ МОН від 29.04.2020 р. № 575) (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-032-b.pdf>).
3. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.
4. Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44
5. ЗАГАЛЬНІ ПОЛІТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ, ВИКЛАДАННІ Й ДОСЛІДЖЕННЯХ У ХЕРСОНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ. Івано-Франківськ, 2023.
6. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності

Додаткові:

7. Carol A. Chrestensen & Carolyn D. Baker (2002) Pedagogy, observation and the construction of learning disabilities, *Pedagogy, Culture & Society*, 10:1, 73-93, DOI: 10.1080/14681360200200128.
8. Collingwood, R. G. (2020). *Essays in the Philosophy of History*. Read Books Ltd. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14681360200200128>
9. Іванюк, І.В., Гриньова, М.В. (2021). Готовність педагогів до використання інтерактивних методів навчання під час запровадження громадянської парламентської освіти. *Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – довузівська підготовка – вища заклад освіти*, 1. С. 143-146.
10. Лях С. Р. Методологія історії: класика і практика : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 130 с.
11. Стельмах С.П. МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ, методологія історичної науки [Електронний ресурс] // *Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во "Наукова думка", 2009. 790 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Metodologiya_istorii*
12. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. *Навч.-метод. посіб.* Київ: НАДУ, 2008.
13. Херсонщина: від найдавніших часів до сьогодення. *Навчально-методичний посібник для вищих та загальноосвітніх навчальних закладів / Цибуленко Л.О., Водотика С.Г., Батенко Г.В., Кузовова Н.М., Павленко В.Я., Цибуленко Г.В. Херсон, 2017. –416 с.*

Електронні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України / <http://mon.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт Херсонського державного університету <http://www.kspu.edu/>

3. Електронний репозитарій Херсонського державного університету. Режим доступу:

https://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017/eKhSUIR_2017.aspx

4. Електронна бібліотека Академії педагогічних наук НАН України. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/>